

ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง หลักการอ่านประเมินค่า
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วินิจสารเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง อ่านประเมินค่าพัฒนาชีวิต (๑)
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

๑. ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นกิจกรรมสำคัญของมนุษย์ เพราะเป็นวิธีรับความรู้ ข่าวสาร และเรื่องราวต่าง ๆ เข้าสู่สมอง ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาความคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง การอ่านช่วยเปิดโลกทัศน์ ทำให้เรารู้จักสังคม วัฒนธรรม และเหตุการณ์รอบตัว แม้ว่าปัจจุบันผู้คนจะอ่านหนังสือน้อยลง เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ และโซเชียลมีเดีย ทำให้สามารถรับข้อมูลได้รวดเร็ว แต่การอ่านยังคงมีความจำเป็น เพราะเรายังต้องใช้ การอ่านเชิงลึก เพื่อทำความเข้าใจ วิเคราะห์ และเลือกข้อมูลที่ถูกต้องและมีประโยชน์

ตัวอย่าง

- การอ่านข่าวสารจากสื่อออนไลน์อย่างรอบคอบ ทำให้เราไม่ตกเป็นเหยื่อข่าวปลอม
- การอ่านหนังสือวิชาการ ช่วยเสริมความรู้และทำให้เรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ อย่างลึกซึ้ง

๒. จุดประสงค์ของการอ่าน

การอ่านมีหลายจุดประสงค์ ขึ้นอยู่กับประเภทและความต้องการของผู้อ่าน

๑. อ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้

- เป็นการอ่านเพื่อรับข้อมูล ข้อเท็จจริง และความรู้ใหม่ ๆ เช่น หนังสือ ตำรา เรียน หรือสารคดี
- การอ่านลักษณะนี้ช่วยพัฒนาสมองและเพิ่มความสามารถในการคิดวิเคราะห์
- ตัวอย่าง: การอ่านสารคดีเรื่องสัตว์ป่า ทำให้รู้จักชนิดสัตว์ การดำรงชีวิต และสภาพแวดล้อม

๒. อ่านเพื่อความบันเทิง

- อ่านเพื่อความสนุก เพลิดเพลิน และคลายเครียด เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น การ์ตูน
- แม้จะเป็นเรื่องบันเทิง แต่บางครั้งก็สามารถเสริมความรู้หรือสร้างแรงบันดาลใจได้
- ตัวอย่าง: การอ่านนิทานหรือการ์ตูนที่มีข้อคิดเกี่ยวกับมิตรภาพ ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ

๓. อ่านเพื่อจุดประกายความคิด

- อ่านเพื่อเปิดมุมมองใหม่ ๆ และสร้างแรงบันดาลใจ เช่น บทสัมภาษณ์ ผู้นำทางความคิด หรือบทวิเคราะห์
- การอ่านลักษณะนี้ช่วยให้เราเห็นประเด็นหลายด้าน และเรียนรู้การตั้งคำถามหรือวิจารณ์ข้อมูล
- ตัวอย่าง: การอ่านบทวิเคราะห์เหตุการณ์เศรษฐกิจโลก ช่วยให้เข้าใจผลกระทบต่อประเทศของตน

๔. อ่านเพื่อติดตามสถานการณ์บ้านเมืองและโลก

- อ่านเพื่อรับข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือเว็บไซต์ข่าว
- การอ่านลักษณะนี้ช่วยให้เราเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ และสามารถตัดสินใจในชีวิตประจำวันได้อย่างรอบคอบ
- ตัวอย่าง: การติดตามข่าวสภาพอากาศ การเมือง หรือกิจกรรมทางสังคม ทำให้เราปรับตัวและวางแผนชีวิตได้

๓. การอ่านเพื่อประเมินคุณค่า

การอ่านเพื่อประเมินคุณค่า คือ การอ่านแล้วใช้ **เหตุผลและสติปัญญา** ตัดสินว่าสิ่งที่อ่านดี ถูกต้อง ชัดเจน และมีคุณค่าหรือไม่ ตัวอย่างการประเมินตามประเภทงานเขียน

๑. สารคดี

- ต้องให้ความรู้ที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ
- มีเหตุผลและความเป็นกลาง ไม่ลำเอียง
- ใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย
- ตัวอย่าง: สารคดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ต้องมีข้อมูลจริง เช่น ชนิดของต้นไม้ การอนุรักษ์ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๒. บันเทิงคดี

- เรื่องราวควรมุ่งไปในทางดี ไม่ขัดต่อศีลธรรม
- ให้ความเพลิดเพลิน แต่ยังคงคุณค่าและข้อคิดแก่ผู้อ่าน
- เนื้อเรื่อง ตัวละคร และฉากควรสมจริง และเสนอแนวคิดชัดเจน
- ตัวอย่าง: นิยายเยาวชนที่สอนเรื่องมิตรภาพ ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ

๔. หลักการประเมินคุณค่า

การประเมินคุณค่าไม่ใช่เพียงตัดสินถูก-ผิด แต่เป็นการวิเคราะห์อย่างรอบด้าน มีขั้นตอนดังนี้

๑. รู้จักประเภทงานเขียน

- ต้องเข้าใจงานเขียนประเภทนี้มีลักษณะและวัตถุประสงค์อย่างไร

๒. อ่านอย่างละเอียด

- พิจารณาเนื้อหาและส่วนประกอบของงานเขียน เช่น โครงเรื่อง ตัวละคร ข้อมูลประกอบ

๓. ตีความเนื้อหา

- เข้าใจความหมาย แง่คิด และเจตนาของผู้เขียน

๔. ประเมินค่า

- ตัดสินว่าสิ่งที่อ่าน ถูกต้อง สมบูรณ์ น่าเชื่อถือ และมีคุณค่า
- ใช้เหตุผลประกอบ เช่น ข้อมูลมีแหล่งที่มาชัดเจนหรือไม่

๕. การประเมินค่าการอ่าน ๔ ด้าน

๑. ด้านวรรณศิลป์

- การใช้ภาษา คำสละสลวย เหมาะสม และน่าสนใจ
- ดูว่าผู้เขียนใช้คำอย่างสร้างสรรค์หรือไม่
- ตัวอย่าง: การใช้สำนวนเปรียบเทียบหรือคำพ้องเสียงทำให้เรื่องอ่านสนุกขึ้น

๒. ด้านเนื้อหา

- ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล
- ข้อมูลต้องเป็นข้อเท็จจริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน
- ตัวอย่าง: หนังสือประวัติศาสตร์ควรอ้างอิงเหตุการณ์จริง และอธิบายสาเหตุและผลกระทบ

๓. ด้านสังคม

- พิจารณาเนื้อหาตามบริบทของสังคม เช่น ภูมิภาค วัฒนธรรม ภาษา
- ช่วยให้เข้าใจสภาพสังคมและความหลากหลายของผู้คน
- ตัวอย่าง: เรื่องราวในภาคเหนืออาจใช้คำศัพท์ท้องถิ่น เพื่อสะท้อนวิถีชีวิต

๔. ด้านการนำไปใช้ในชีวิต

- พิจารณาว่าผู้อ่านสามารถนำข้อคิดหรือความรู้ไปปรับใช้ได้หรือไม่
- การอ่านควรให้แรงบันดาลใจหรือคติเตือนใจในการดำเนินชีวิต
- ตัวอย่าง: การอ่านนิทานที่สอนเรื่องความซื่อสัตย์ ช่วยให้ผู้อ่านนำไปปรับใช้ในชีวิตจริง

๖. สรุป

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ไม่เพียงแค่รับข้อมูล แต่ยังช่วยให้คิด วิเคราะห์ และประเมินคุณค่า ข้อมูลที่ดีและถูกต้องช่วยให้เราเติบโตทั้งด้านความรู้ วัฒนธรรม และสติปัญญา นำความรู้และข้อคิดไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ